

ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΑΣΚΕΙΝ ΤΗ ΔΙΚΗΓΟΡΙΑ ΔΙΑΛΕΞΗ ΑΡ. 1

ΠΡΟΣΘΕΤΟ ΥΛΙΚΟ

Με δεδομένο ότι το επάγγελμα του δικηγόρου στην Κύπρο και οι σχετικές ρυθμίσεις κατά τη διάρκεια της Αγγλοκρατίας σχετίζονται με τα όσα συνέβαιναν στην Αγγλία είναι χρήσιμο σύντομα να προβούμε σε μία ιστορική ανασκόπηση του καθεστώτος δικηγόρων στην Αγγλία.

Από αρχαιοτάτων χρόνων που δεν μπορεί να προσδιοριστεί πότε ακριβώς, δημιουργήθηκαν τα λεγόμενα Inns of Court δηλαδή ιδρύματα 4 στον αριθμό Lincolns Inn, Inner Temple, Middle Temple και Grays Inn, σαν κοινωνίες εκπαιδευομένων σε θέματα του Νόμου και την πρακτική εφαρμογή του.

Από τους Συνδέσμους αυτούς επελέγοντο οι λεγόμενοι sergeants – at - Law (servientes ad legem) δηλαδή δικηγόρου που ασκούσαν τη δικηγορία.

Κατά τον 14^ο αιώνα οι ασκούμενοι δικηγόροι ζούσαν σε πανδοχεία (Inns of Court) κοντά στον τότε Δήμο του Λονδίνου (City of London) εκ των οποίων τα 4 κύρια πανδοχεία ήταν τα προαναφερθέντα. Οι εκπαιδευόμενοι δικηγόροι ακολούθησαν σύστημα μαθητείας, πειθαρχίας και κοινής διακυβέρνησης στα 4 αυτά πανδοχεία. Με την επιλογή τους σαν δικηγόροι που θα ασκούσαν το επάγγελμα εγκατέλειπαν το πανδοχείο στο οποίο ανήκαν και συμμετείχαν πλέον σε άλλα πανδοχεία δικηγόρων με αποκλειστικά δικαιώματα στο Δικαστήριο «at the bar of the Court of Common Pleas». Το εκπαιδευτικό σύστημα στα πανδοχεία αυτά συμπεριελάμβανε την μελέτη των νόμων, επιχειρήματα επί νομικών θεμάτων ακόμη και εικονικές δίκες (moots).

Η ορολογία του «barrister» προφανώς προέκυψε σε σχέση με αυτές τις δίκες οι οποίες αποτελούσαν αναπαράσταση της διαδικασίας ενώπιον Δικαστηρίων.

Η όλη εκπαίδευση είχε σαν κατακλείδα το «κάλεσμα» του εκπαιδευόμενου στο bar. Στους Halsburys Laws of England αναφέρονται τα εξής στην παράγραφο 1103 του Τόμου 3, 4^{ης} έκδοσης, Barristers.

“1103. Call to the bar. The right of practicing as counsel in England and Wales has traditionally been reserved to barristers, that is to those who have been called to the Bar by one or other of the four Inns of Court. The call to the utter Bar seems at first to have taken place at a moot, and was originally the act of a reader, which was the name given to a senior member of the society who was appointed to read on a statute, and who after his reading became a bencher. Moots were held in the course of the reading. Afterwards the call to the Bar was made by the whole body of benchers.

The system of readings and moots, which seems to have been in force as early as the fourteenth century began to decay under the Stuart Kings, and was discontinued or passed into an empty form before the end of the reign of Charles II, but has left its trace in the degree of utter barrister, which the benchers of the Inns of Court still have the sole right of conferring. As the degree of barrister could only be conferred by the Inns of Court, so it could only be taken away by them. The possession of the degree of barrister was recognized by the judges as a necessary qualification without which no one could practice as an advocate in the courts, and thus the benches became the sole authority by which the qualification of barrister and his entitlement to appear in the courts could be conferred or taken away. All power which they have in this respect is said to be delegated to them by the judges”.

Όσον αφορά τους solicitors το ιστορικό προφανώς είναι διαφορετικό.

Με νομοθεσία βλέπε Supreme Court of Judicial Art 1873, όλοι οι τότε Solicitors, Attorneys και Proctors, ονομάστηκαν σαν Solicitors του Ανωτάτου Δικαστηρίου και λειτουργοί του. Μέχρι τον 13^ο αιώνα ένας διάδικος ήταν υποχρεωμένος να εμφανίζεται ενώπιον του Δικαστηρίου προσωπικά αλλά στη συνέχεια αφού εμφανιστεί προσωπικά μπορούσε να εκπροσωπηθεί από attorney δηλαδή αντιπρόσωπό του οι οποίοι διορίζονταν δυνάμει Νόμου ή letters patent. Οι Solicitors φαίνεται να εμφανίστηκαν πρώτη φορά τον 15^ο αιώνα στα Δικαστήρια της Επεικειάς όπου αρχικά ενεργούσαν σαν διεκπεραιωτές εργασιών και θεωρούντο αρχικά κατώτεροι των attorneys. Το 1654 θεσπίστηκε κανόνας δικαστηρίου σύμφωνα με τον οποίο ένα από τα προσόντα για να ασκήσει κανείς το επάγγελμα του Attorney ήταν η πενταετής άσκηση του επαγγέλματος του κοινού solicitor. Μέχρι το τέλος του 18^{ου} αιώνα τόσο οι attorneys όσο και οι solicitors συμπεριλαμβάνονταν στα μέλη των πανδοχείων Inns of Courts. Όμως σταδιακά απομακρύνθηκαν από τα 4 πανδοχεία σε

άλλα γνωστά σαν Inns of Chancery και με κανόνα του 1762 απαγορεύθηκε το κάλεσμα τους στο Bar.

Υπήρξε και μια περίοδος αντιπαράθεσης. Με ειδική νομοθεσία το 1729 θεσπίστηκε ειδική νομοθεσία για φοίτηση και εξετάσεις οι οποίες εγένοντο από Δικαστές για την ικανότητα προτιθέμενων solicitor ή attorneys.

Για πρώτη φορά ιδρύθηκε το 1831 ο Σύνδεσμος των Δικηγόρων The Law Society οπότε καθιερώθηκε και πιο οργανωμένο σύστημα εξετάσεων και εισδοχής solicitors. Ακολούθησαν διάφορα νομοθετήματα με πλέον ολοκληρωμένη νομοθεσία του 1974 γνωστής σαν Solicitors Act 1974. Με περαιτέρω πρόσφατη τροποποίηση δόθηκε το δικαίωμα στους solicitors να εμφανίζονται και ενώπιον Δικαστηρίου.

Διαπιστώνουμε από την πιο πάνω σύντομη αναδρομή ότι ίσως είναι εντελώς τυχαία που αναπτύχθηκε ο διαχωρισμός των barristers από τους solicitors ιστορικά. Πιθανόν οι ανάγκες της εποχής να οδήγησαν στην ιστορική εξέλιξη του θεσμού των δικηγόρων στην Αγγλία.

Δεν ήταν πρόθεση οποιουδήποτε νομοθέτη εξ' υπαρχής να θεσμοθετήσει το διαχωρισμό αυτό ο οποίος αναπτύχθηκε εντελώς λόγω της πρακτικής της ζωής.

Σε αντίθεση όμως με το πιο πάνω ιστορικό στην Κύπρο όπως θα δούμε κατωτέρω και στην Ελλάδα έγινε νομοθετική ρύθμιση η οποία διέπει το επάγγελμα του δικηγόρου λεπτομερώς.

ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: ΑΜΙΣΘΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ

Στην Ελλάδα έχουμε το νομοθετικό διάταγμα 3026 του 1974 γνωστού σαν «περί του Κώδικος των Δικηγόρων» Σύμφωνα με το άρθρο 1 «ο δικηγόρος είναι άμισθος δημόσιος υπάλληλος διοριζόμενος διά β διατάγματος και υπαγόμενος εις πειθαρχική εξουσία ασκουμένη κατά τας διατάξεις του παρόντος». Σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση του Υπουργού Δικαιοσύνης της εποχής το νομοθετικό διάταγμα αποσκοπούσε μεταξύ άλλων στην ενοποίηση προηγούμενων διατάξεων. Η Επιτροπή αναφέρεται στην Έκθεση ότι

αντιμετώπισε δύσκολο έργο καθ' όσον «μέχρι τούδε εν τη ρυθμίση των δικηγορικών ζητημάτων επεκράτησε η ασυδοσία και η αναρχία αίτινες εξελήφθησαν ως ελευθερία ... Η περί δικηγόρων νομοθεσία είναι ασαφής και ασύνδετος λόγω της πληθώρας των περί δικηγορικού λειτουργήματος νόμων ανερχομένων εις 80 περίπου οι πλείστοι των οποίων απέβλεψαν εις εξυπηρέτηση προσωπικών συμφερόντων».

Περαιτέρω στην εισηγητική έκθεση του Υπουργού Δικαιοσύνης του 1954 αναφέρεται ότι «πανταχού αναγνωρίζεται ότι το λειτούργημα του δικηγόρου ασκεί σπουδαία επίδραση επί της κοινωνίας και επί της ορθής απονομής της δικαιοσύνης. Εν υγιές Δικηγορικόν σώμα με συνείδησην της αποστολής του αποτελεί φραγμό κατά της ανηθικότητας και συμβάλλει τα μέγιστα εις την ορθή διάγνωση των υποβαλλομένων εις δικαστικήν κρίση διαφορών. Τουναντίον εάν το δικηγορικόν σώμα εβρίσκειται εν απαθλιώσει αποτελεί αληθή κοινωνικήν μάστιγα και καθιστά δυσχερές το έργο του δικαστού».

Στον πρόλογο του βιβλίου Αθανάσιου Βαρυμποπιώτη «κώδιξ Περί Δικηγόρων» 1994 γίνεται αναφορά στο πρόβλημα του μεγάλου αριθμού δικηγόρων. Το απόσπασμα από τον πρόλογο έχει ως εξής

«Επιθυμώ ν' ακούσω τας γνώμας όλων. Αλλ' επιθυμώ να είπω δύο λέξεις διά να δώσω αφορμήν ιδίως εις την κατεύθυνσιν του ζητήματος. Περί της ανάγκης του περιορισμού του αριθμού των δικηγόρων, νομίζω ότι δεν υπάρχει Δευτέρα γνώμη ή τουλάχιστον δεν υπάρχει τοιαύτη εκδηλωθείσα ούτε μετά κύρους ούτε άνευ κύρους. Υπάρχει μια αρχή απολύτως αναμφισβήτητος, εκ της βίας των πραγμάτων και από θεωρίας και από εφαρμογής κυρουμένη. Η πληθώρα του αριθμού των δικηγόρων και η καθ' εκάστην παρατηρουμένη συρροή εις τας δικηγορικές τάξεις αναμφιβόλως, είναι πολεμία προς τα συμφέροντα της δικαιοσύνης, είναι πολεμία προς τα συμφέροντα της δικηγορικής τάξεως τα τε υλικά και ηθικά. Είναι ανάγκη επομένως, η πληθώρα αυτή να λείψη, είναι ανάγκη να τεθή περιορισμός του αριθμού των δικηγόρων. Αλλά το ζήτημα κείται αλλαχού. Πώς να επιτύχει ο περιορισμός αυτός: Θα επιδιωχθεί φυσιολογικώς ή θα επιδιωχθεί τεχνικώς: Θα αυξήσωμε τουτέστιν τα προσόντα των δικηγόρων, θα προβάλη η Πολιτεία τοσαύτας σπουδαίας αξιώσεις διά λειτούργημα τοιούτον σοβαρόν ώστε ολίγοι και συνεπώς οι κράτιστοι να ανταποκριθούν εις τας αξιώσεις της Πολιτείας και να επέλθει επομένως περιορισμός του αριθμού των δικηγόρων και βελτίωση υλική. 'Η θα καταφύγωμεν εις τεκνητόν περιορισμόν του αριθμού των δικηγόρων».

Δρ. Χρίστος Κληρίδης
Αναπληρωτής Καθηγητής

10 Φεβρουαρίου 2011.

